

3. Les festes en una societat de masses

Les primeres dècades del segle XX van marcar la pauta de la definitiva conformació d'una nova societat arreu, i especialment a L'Hospitalet. Si al llarg de tot el segle XIX es va donar un procés de lenta transformació de les condicions tant de viure –condicions socioeconòmiques– com de pensar –condicions politicoculturals– dels hospitalencs, va ser en els primers anys de la nova centúria quan es van multiplicar els resultats de les transformacions estructurals. Són diverses les modificacions que s'hi van operar, tot plegat interactuant entre elles, i que tot seguit mirarem de sintetitzar. Amb tot, el panorama resultant manifestava, per sobre de qualsevol altra nova característica, un tret que fou extraordinàriament important i que, fins i tot, defineix la nova etapa que es va configurar, a diferència del segle XIX, d'una manera força ràpida, àgil i dinàmica. Aquesta nova característica va ser la massificació de la societat. És a dir, la conformació d'una societat en la qual el pes específic de l'individu, com a agent social, esdevingué diluït socialment, com a resultat d'un procés complex en el qual interactuaren diferents factors com ara el creixement demogràfic, l'articulament social, el canvi d'hàbits, etc. I interessa fer èmfasi sobre això en la mesura que la festa també reflectia i sintetitzava aquesta nova panoràmica social massificada.

5. Creixement demogràfic

any	nombre d'habitants	percentatge de variació
1900	4.948	
1910	6.905	+ 39,5
1920	12.360	+ 79,0
1930	37.640	+ 204,6
1940	51.249	+ 36,1

FONT: Joan CAMÓS - Carles SANTACANA [dirs.], *Història de L'Hospitalet*, op. cit., pàg. 139.

D'entrada, cal fer notar el canvi produït en la vila de L'Hospitalet durant aquests anys del nou segle. Demogràficament, L'Hospitalet passà de ser vila a ser ciutat. Com es pot comprovar al quadre 5, la població, que era de 4.948 persones el 1900, es multiplicà per deu en un període de 40 anys, amb guerra civil inclosa, i se situà lleugerament per sobre de les 50.000 persones. Pel que fa a la distribució espacial d'aquesta població, es mantingueren els nuclis urbans apuntats al capítol anterior, en alguns dels quals, com ara el més significatiu de Collblac-la Torrassa, es registrà un fort augment demogràfic –vegeu el quadre 6– i, ahora, s'anaren configurant nous nuclis petits urbanit-

zats arreu del municipi, origen, en alguns casos, dels nous barris creats temps després.

Vista del barri Centre els anys 30.
Font: AL'H-AH. Arxiu d'imatges.

6. Distribució de la població per barris (1930)

barri	nombre d'habitants	percentatge
Centre	8.634	23,1
Santa Eulàlia	6.124	16,4
Collblanc-la Torrassa	21.185	56,6
Muntanya-Marina	1.452	3,9
Total	37.395	100

FONT: Joan CAMÓS, *L'Hospitalet. La història de tots nosaltres, 1930-1936*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1986, pàg. 16.

Així, doncs, hi va haver en aquests anys una configuració de la nova ciutat de L'Hospitalet a través dels barris. Pel que fa al barri Centre, cal dir que era el nucli originari de la població autòctona de la ciutat, significativament més tradicional i vinculada a les formes de vida de caire agrari. Entre els seus veïns destacava l'oligarquia de propietaris agraris i industrials acostats a les estructures de poder local. Física-ment, el barri s'estenia al voltant del carrer Major i els seus dos eixamples: d'una banda, el de l'anomenada «urbanització de l'hort del rector», per sota del carrer Major, i realitzat el 1883; i de l'altra, el de 1907, amb la urbanització dels terrenys de Cal Tres, una finca de la família Oliveres, en la qual es va traçar la rambla Just Oliveras i un seguit de carrers perpendiculars.

El barri Centre va anar creixent i ho va fer, principalment, estenent-se cap a llevant, conformant el nou barri de Sant Josep. Aquest nucli urbà el situem a l'entorn del carrer Prat de la Riba. Sant Josep era un barri que combinava un seguit d'instal·lacions industrials, com ara fàbriques tèxtils, metal·lúrgiques i bòbiles, amb habitatges eminentment obrers.⁵⁶

Es pot dir, en qualsevol cas, que, sent en conjunt el període 1900-1940 força important en la transformació de la ciutat, ho va ser encara més específicament la dècada de 1920-1930, en la mesura que es va produir aleshores la més intensa transformació. Cal tenir en compte que durant tot el període, i especialment entre 1915 i 1930, hi va haver la primera onada immigratòria, estretament vinculada amb la industrialització del municipi, especialment pel que fa al sector tèxtil, el més important de la ciutat.

D'altra banda, la producció agrària, important activitat econòmica sobretot per als residents a la Vila Vella, va tendir cap a l'especialització durant els primers anys del nou segle, de manera que el 1920 s'exportaven productes agraris conreats a L'Hospitalet. Altrament, resulta paradòic que en el màxim punt de desenvolupament de la producció agrària local es produís, alhora, una residualització d'aquesta activitat, en el sentit que va perdre part del seu pes específic en el conjunt de la ciutat davant de la indústria.

Vista del barri de Sant Josep els anys 30.
Font: AL'H-AH. Arxiu d'imatges.

Festa major o festa de barri

Comptant, per tant, amb el complex panorama de ciutat que s'ha descrit succintament, sembla ben lògic de qüestionar-se quina hauria de ser a partir d'aquell moment l'evolució de la festa major de Sant Roc: aconseguiria mantenir-se vinculada a un concepte de ciutat tradicional amb una preeminència en el calendari festiu del nou Hospitalet amb diferents i importants nuclis urbans?, o bé hauria de coexistir, adquirint un paper residual i secundari en el marc de la ciutat, amb altres festes majors? Segui com sigui, aquest és un plantejament directament vinculat a la planificació de ciutat –inexistent, pel que fa a la planificació urbanística– i, també, a l'evolució política local i al manteniment del poder en mans del grup dirigent de la Vila Vella.

No sabem fins a quin punt la intensitat de les forces centrípetes va ser superior a la de les centrífugues, o a l'inrevés. O, fins i tot, si en el terreny cultural festiu es van arribar a manifestar aquestes tensions. Però el cas és que sembla evident que la configuració de la ciutat a partir de diferents nuclis urbans o barris, amb vida social pròpia i gairebé desconnectats entre si, podia afavorir l'existència de tensions en aquest sentit.

La festa major de L'Hospitalet, celebrada a l'agost, sembla mantenir-se, si més no oficialment, com a referent festiu de la ciutat. Amb tot, és clara la presència d'altres festivitats que, de la mateixa manera que la festivitat de Sant Roc era per sobre de tot la festa central del calendari festiu dels habitants del Centre, també adquiriren una significació semblantment important per als nuclis urbans on es van celebrar. I aquests dos grans nuclis urbans eren, com ja s'ha vist, els barris de Santa Eulàlia i la Torrassa. En el primer d'ells, Santa Eulàlia, la festa central del barri era celebrada a finals d'abril; en el segon, la Torrassa, a finals de juny. En tots dos casos la transcendència era considerable per als seus respectius promotors i beneficiaris.

Tal vegada per contrarestar el menyspreament real de la festa de Sant Roc com a festa general del municipi per part dels habitants aliens al barri Centre, es menaren altres celebracions festives que, sense cercar una centralitat o importància en el calendari festiu, prengueren en la pràctica una funció cohesionadora i integradora dels diferents barris en un vessant de comunió col·lectiva global per a la ciutat. Parlem, de primer, d'una mena de tradició incorporada a la imatgeria festiva i simbòlica de la ciutat, com ara l'elecció de la pubilla de L'Hospitalet. Aquest nou ritual simbòlic de la comunitat actuà de mecanisme integrador en la mesura que l'elecció de l'esmentada pubilla es realitzava a partir de les candidatures proposades per diferents entitats del poble, realitzant-se, a més, la litúrgia central de l'acte d'una

Casino del Centro

SOCIEDAD CULTURAL, AGRICOLA E INDUSTRIAL

de la ciudad de Hospitalet

FIESTA

DE

MAYOR

1929

Día 17 a las 12 de la mañana

Distinguido Baile de Sociedad
por la notable orquesta
“ESCOLANS”
de San Sadurni de Noya
que tan acertadamente dirige el maestro **A. TORELLÓ** y
aumentada en tres profesores del Gran Teatro del Liceo de
Barcelona.

El mismo día 17 y los siguientes 18
y 19 a las 5 tarde y 11 noche

Espléndidos Bailes de Sociedad
a cargo de la esmentada orquesta
“ESCOLANS” de San Sadurní de Noya
que alternará con la reputada orquestina
“STAR” dirigida por el maestro **A. LÓPEZ**

Todos los días antes de empezar el Baile de la noche

ESCOGIDOS CONCIERTOS

en el espacioso jardín del Casino, que estará profusamente iluminado.

Las fiestas anunciadas se celebrarán en el

ELEGANTE Y MONUMENTAL ENTOLDADO

que se levantará en el lugar de costumbre, propiedad de la Srta.
ADELA OLIVERAS y a cargo del notable adornista Sr.
Baliarda de Molins de Rey.

La instalación eléctrica por el inteligente electricista D. José
Campreciós.—Jardinería de D. Rafael Piera.

Artísticas Toyas - Magníficos obsequios
a las Señoritas

manera rotativa pels diferents nuclis. L'any 1935, per exemple, a partir de cinc candidatures encapçalades per cinc respectives pubilletes a proposta de la Penya Joventut, del Centre Republicà Radical, del Saló Joventut de la Torrassa, de la Sala Royal Esport i de la societat l'Univers, es trià i nomenà finalment la candidata Isabel Sánchez Noguera, del Saló Joventut de la Torrassa, pubilla de L'Hospitalet.⁵⁷

Segonament, esmentem el manteniment de l'antiga tradició de cantar caramelles per Pasqua. Aquesta presència de caramellaires que, amb un to festiu, articulaven culturalment la ciutat va ser impulsada a instàncies de l'Ajuntament, que n'organitzà concursos, com ara el del maig de 1936, en el qual van prendre part el cor parroquial d'Eixerits, el cor L'Univers, el cor l'Aurora, el cor Joventut i el cor El Pensament. Cal destacar que en algunes ocasions era habitual de transgredir les normes morals inherents a l'activitat coral de caramelles d'inspiració

**Coberta i interior del
programa del Casino
del Centro. Festa major
de l'any 1929.**
**Font: Fons senyor
Joan Costa.**

religiosa amb l'adopció d'un cert to còmic amb elements col·laterals, com ara la indumentària; en aquest sentit, cal recordar com «és destacable sortir a cantar caramelles amb indumentàries extravagants, com per exemple "Els Tranquils", que anaven abillats amb vestit xinès, sense oblidar el característic barret, i amb la cara emmascarada.»⁵⁸ Les corals de caramellaires, habitualment, estaven vinculades a algunes de les diferents i importants entitats culturals de barriada, com ara el Casino o l'Harmonia –la coral El Llobregat, pionera del cant coral a la vila, va ubicar el seu estatge social al Casino l'Harmonia–, la Unió Hortènsia –fundada el 1914, va acollir en el seu si la coral La Carabassa i el Quartet Euliarienc– o el Foment Eulialienç, o també l'Univers –la societat coral l'Univers, que va ser fundada el 1910 a Hostafrancs, diversificà aviat les seves activitats, de manera que el 1929 estava formada per, a més de la coral, el Centre d'Esports Torrassencs, el Centre Excursionista, el Club Ciclista de Collblanc, el Club Columbòfil, l'Escola per a infants, la Societat de Socors Mutus Obrers i l'Univers Escacs Club.⁵⁹

El fet festiu i la política: L'etapa republicana

Després de la fallida de l'experiència democratitzadora del Sexenni Democràtic (1868-1874), el règim polític de la Restauració va imposar unes greus condicions de control social i exclusió política de les masses, que, tanmateix, anà minvant durant els últims anys del segle XIX. Amb l'adopció del sistema electoral universal masculí el 1891, aprovat pel govern liberal de Sagasta, hi va haver un rebrot del partidisme, especialment republicà. Tot plegat, amb l'inici del nou segle la politització de la societat anà guanyant terreny, en tots els sentits, a mesura que la societat també es feia més complexa i necessitava més de mecanismes per articular-se, com ara els partits polítics.

Tal vegada el període de més intensitat política, a partir d'una major liberalització i democratització dels usos no només polítics, sinó, i especialment, socials, va ser el de l'etapa republicana d'aquest segle. Si prenem com a indicador el volum de partits i agrupaments polítics de la ciutat, el seu pluralisme polític és ben palès en l'existència d'un bon grapat durant aquells anys; a tall d'exemple n'esmenten els següents: l'Ateneu Instructiu d'Acció Federal, l'Ateneu Instructiu Republicà Federal, l'Ateneu Republicà d'Esquerres, el Casal d'Esquerra Republicana, el Centre Demòcrata Federal, el Centre Esquerra Republicana, el Centre Federal, el Centre Radical, el Centre Unió d'Esquerra Republicana i el Partit Català d'Acció Republicana, entre altres.⁶⁰

Aquí, interessa, altrament, remarcar la vinculació entre dos elements de sociabilitat, com eren els partits polítics i les festes. Tot i que

tant partits polítics com manifestacions festives tenien un punt de connexió en el fet de pertànyer, com ja s'ha dit, al vessant de la socialitat per tal com en tots dos casos parlem de conceptualitzacions relacionades amb la manera d'entendre la vida les persones i d'actuar-hi, les diferències són tantes, i tan significatives, que cal esmentar-les. De primer, la funcionalitat en tots dos casos és diferent: mentre que la festa suposa una via de manifestació on el pes ideològic estava superat per la càrrega lúdica i d'esbargiment, en el cas dels partits polítics s'invertia la funcionalitat, en el sentit que un partit era fonamentalment una organització d'enquadrament ideològic que, i sobre tot en els anys que comentem de massificació social, conjunturalment i estratègicament assolien formats lúdics i d'esbargiment.

D'altra banda, s'ha de tenir igualment present la diferenciació entre festes i partits polítics pel que fa a la seva naturalesa de fenòmens socials. Així, mentre que les festes en si eren una producció resultant de l'acció dels ciutadans –és a dir, un producte–, els partits polítics eren en si una eina que permetia d'incidir socialment –és a dir, un mitjà. Amb tot, s'hi donà una mena de vinculació lògica i, d'altra banda, previsible entre la festa i la política, manifestada per diferents vies. Hi ha diversos exemples, durant els primers anys del segle fins a l'etapa republicana, que posen de manifest d'una manera evident aquesta relació esmentada entre festa i política.

Com sigui que inicialment hi havia el fenomen festiu i posteriorment s'hi va desenvolupar l'activisme polític, els primers casos de connexió entre festa i política palesaven la intencionalitat d'influència d'aquesta darrera sobre la primera. Així, cal destacar la participació de diversos partits polítics en l'organització de la festa major, però també en altres activitats festives; el pioner en va ser el Centre Democràtic Republicà, que va prendre part ja en la festa major de 1905 organitzant-hi una representació teatral nocturna.⁶¹

D'altra banda, les festes celebrades a la vila també es van veure al llarg dels anys influenciades pels esdeveniments polítics que hi van tenir lloc. Exemple fefaent d'això va ser la supressió de la festa major en la seva edició de 1909, any en què, a l'estiu, es van succeir els tràgics esdeveniments de la Setmana Tràgica a la veïna Barcelona, que no només van sotragar els ànims de la població d'aquesta ciutat, sinó també a d'altres dels voltants, com ara L'Hospitalet.

Més evident encara és la creació d'efímeres celebracions festives amb motivacions clarament polítiques. Durant la dictadura del general Primo de Rivera, a L'Hospitalet, com a molts altres pobles de Catalunya, es van celebrar successives edicions dels aniversaris de l'adveniment al poder del general. L'oficialista Unión Patriótica local,

liderada pel polèmic alcalde Tomás Giménez Bernabé, va organitzar en diverses ocasions aquesta celebració. El programa d'activitats s'obria habitualment amb una missa tedèum, seguida d'un dinar, sempre presidit per l'alcalde de la vila, al local mateix de la Unión Patriótica, en el decurs del qual els personatges més significatius de l'elit política i econòmica local esmerçaven esforços a competir per mirar de glossar lluidament les excel·lències de la seva ideologia patriòtica i el paper benefactor del general Primo de Rivera.

Durant els primers anys del nou segle es va fer evident la vinculació entre festa i política en general, com hem anat veient; però també, específicament, s'hi va produir una eferescència política d'elements d'esquerres i catalanistes, que es reflectí amb escreix a les celebracions festives locals. Les primeres dècades del segle XX estan farcides d'exemples que il·lustren aquesta afirmació, com ara les ballades de sardanes i «bailes regionales» organitzats sovint amb motiu de diferents celebracions –com ara les revetlles de Sant Joan i Sant Pere, i, també, i amb més significació catalanista, la festa de la Mercè– en àmbits tan variats com l'Harmonia, el Centre Catòlic o el Foment Autonomista.

Les noves activitats tingueren a veure amb una concepció cultural de recuperació folklòrica. Exemple d'això, a més dels ja esmentats, podria ser la recuperació de la tradició gegantera. El 1927 l'Ajuntament va acordar d'adquirir una parella de gegants per al municipi. L'any següent, es van beneir els gegants romans, el Jaume i la seva dona, que havien estat construïts per la Casa Vídua de Sabel Barnadas, d'Olot. Aquests gegants, tot i que només eren utilitzats en la tradicional processó del Corpus, adquiriran importància més tard, juntament amb altres parelles de gegants que s'aniran adquirint amb

Actuació de l'esbart de l'Orfeó del Casino del Centre a la plaça de l'Ajuntament. Any 1927.
Font: Fons senyor Josep Bonastre.

Bateig dels gegants romans, en Jaume i la seva dona, a la Festa Major de l'any 1928. Font: AL'H-AH. Arxiu d'imatges, 258.

el pas del temps, com a elements vinculats a la festa major; el 1935, per exemple, es van fer servir per primer cop a la festa major de Collblanc.

D'altra banda, les forces polítiques conservadores, especialment durant els anys de la dictadura primoriverista, va mirar d'implicar-se en l'organització de les festes locals, i molt especialment en la festa major. L'any 1930, per exemple, a més dels balls i el teatre del Casino del Centre, el Círculo Liberal local hi organitzà un festival benèfic a benefici de la població desassistida de la ciutat, i amb motiu del qual van mobilitzar bona part dels líders més destacats de la força

Envelat de la festa major del barri Centre els anys 30. Font: Fons senyor Josep Bonastre.

política. En aquest sentit, s'ha d'afegir que a l'acte van concórrer, entre altres, «el gobernador civil interino de la provincia, otras autoridades y personas significativas de esta ciudad [Barcelona] y de Hospitalet».⁶²

Si, com hem dit, a les primeres dècades del segle XX hi va haver una efervescència política dels sectors d'esquerres i catalanistes, podríem dir que durant l'etapa republicana es va produir una eclosió. A la festa major, en les seves successives edicions, van prendre part diversos partits de significació republicana, com ara durant la celebració de 1934, en la qual, per exemple, el Centre Autonomista Republicà va organitzar

Quadre escènic del Centre Autonomista Republicà l'any 1932. Font: AL'H-AH. Donació de Julià Charles Lacambra, arxiu d'imatges, 770.

una audició de sardanes, el dia 15; també el Casal de Izquierda Republicana, que va instal·lar al seu local del carrer Porvenir un envelat per tal de fer-hi balls durant els dies 17, 18 i 19, d'una banda, i va dirigir la ben poc polititzada activitat de jocs infantils, el dia 15, de l'altra.⁶³ Aquell mateix any els sectors culturals catalanistes de la ciutat van donar una forta embranzida a la seva activitat amb la constitució d'una força activa secció nova del Foment de la Sardana:⁶⁴ l'Esbart de dansaires; aquesta nova associació va ser presentada públicament durant la festa major d'aquell mateix any, en un festival, davant l'Ajuntament, en el qual va prendre part la cobla La Principal del Llobregat. L'esdeveniment és recollit a la premsa en els termes següents:

«Con motivo de la fiesta mayor, el Fomento de la Sardana presentará mañana, festividad de la Virgen, la sección de "Esbart de dansaires" que ha creado, con un festival que tendrá lugar a las nueve de la noche, frente a la Casa Consistorial, durante el cual serán ejecutadas varias sardanas por la cobla "La Principal del Llobregat", entre ellas una de estreno, original de nuestro conciudadano Jaime Ventura, y los jóvenes que constituyen el esbart harán su presentación bajo la dirección de los señores Alicart, Navarro y Ventura.»⁶⁵

Actuació del Foment de la Sardana a la plaça del Repartidor. Festa major 1935.
Font: Fons senyor Josep Bonastre.

Tanmateix, el folklorisme catalanista no es va circumscriure a la ballada de només la popular sardana, sinó que, com en el cas de la festa major de 1931, també s'hi van ballar altres danses tradicionals catalanes com ara el ball de gitanes del Vallès, executat en el marc d'una festa de dansa popular al Centre Catòlic.⁶⁶ A més de les danses, altres elements del folklore català van ser emprats també a les festes locals, com ara l'espectacle casteller; novament va ser durant la festa major de 1935 quan el Centre Catòlic va organitzar un espectacle casteller

Actuació de l'esbart Foment de la Sardana a l'envelat del Casino del Centro. Festa major 1935.
Font: Fons senyor Josep Bonastre.

Coberta i interior del programa de sardanes del Centre Catòlic amb l'actuació del ball de Gitanes del Vallès. Festa major 1931.
Font: Fons del Centre Catòlic.

als carrers de la ciutat. Segons les notes publicades a la premsa, el 1935, «a més de les festes habituals, el Centre Catòlic s'ha esforçat en poder donar un magne espectacle fora de les portes del Casal perquè poguéssim gaudir-ne tothom, des del més benestant a la llar més humil. Amb aquest motiu, tots els ciutadans hauran participat quelcom de la festa major, la major part sense moure's de casa. Ens referim a les exhibicions de Xiquets de Valls donades pels carrers i places de la ciutat per la valuosa Colla "Els Castellers" d'el Vendrell [formada per 72 persones].»⁶⁷

Semblantment a la politització de les festes esdevinguda durant els primers anys del segle, durant l'etapa republicana també hi va haver influències i utilitzacions polítiques d'algunes festes, d'una banda, i se'n crearen específicament de noves, de l'altra. Així, la tradicional Festa dels Vells, habitualment celebrada durant la sego-

Programa de Sardanes	
Dia 15, tarda:	
Neus	Rosell
Julietta	Rimbau
Bonica	J. Serra
La mare cantora	Bou
Abrilenca	Estela
Bona festa	Vicens
Dia 16, matí:	
Records de l'Escala	Sais
Llobregatana	J. Ventura
Agraiment	Guasch
Caricies	Vicens
Pastoril	Pallaràs
Renoera	Saderra
Dia 16, tarda:	
Festa popular de la Dansa Catalana	
a càrrec de l'	
Esbart de Dansaires "Montserrat"	
que executarà el següent programa:	
Les ballades de sardanes i els balls a càrrec de la Còbla CATHALONIA	
Bolangeria (ballet)	
Ball de nans (")	
Ballet de Deu (")	
Ball del vano i del ram (,,)	
Els dos promesos (sardana)	
BALL DE GITANES DEL VALLÈS	
(24 parelles)	
Camprodón (sardana)	
Jovenivola (")	
Dia 17, tarda:	
Sota el sol de Catalunya	
Llobregat	
Rosada	
Festamajonera	
Cants de joventut	
La font del pedregà	
Dia 17, nit:	
Noies montanyenques	
Cantant l'amor	
Les noies de la costa	
Mariona	
La boja	
Penedès	
Berga	
Ripollès	
St. C. Vallès	
Mercader	
Manén	
Gratacós	
Bonaterria	
Saderra	
Solà	
Bou	
Vicens	
Massolleras	
Rimbau	
Estela	
Vicens	
Molins	
Gassó	

Festa major del carrer
Xipreret l'any 1931.
Font: AL'H-AH.

na Pasqua, va ser intencionalment traslladada, el 1934, al 14 d'abril, aniversari de la proclamació de la república; l'acte, força ben lluit pel que sembla, es va realitzar al cinema Oliveras i va comptar amb la presència de nombroses personalitats polítiques:

«Presidí el capità general López Ochoa, per no haver pogut assistir el primer ciutadà de Catalunya, En Francesc Macià, el qual havia de presidir la festa. Ocuparen els altres llocs de la presidència, el Conseller de Cultura de la Generalitat, Ventura Gassol; el Conseller d'Acció Social, Serra i Moret; el governador dimitit Lluís Companys, Moragas i Barret, Boix i Raspall, l'alcalde de la ciutat Josep Muntanè, amb l'Ajuntament en corporació; una representació de la Cambra Oficial de la Propietat Urbana, el Tinent coronel, cap del Dipòsit de Semencials, Antoni Morilla [...]»⁶⁸

Així, també, cal consignar la festa paral·lela, menada la mateixa data per Estat Lliure, a fi de commemorar la proclamació de la República Catalana, i en el decurs de la qual va tenir lloc un míting, «en el qual hi prendran part rellevants figures del nacionalisme català», una ballada de sardanes i un vermut.⁶⁹

És ben cert que la politització sobre la festa o, si es vol més encertadament, la influència de la política, mitjançant els partits polítics, va ser duta amb una voluntat manifestament proselitista i intencionada; el cas és que com a conseqüèn-

Coberta del programa
de sardanes del Centre
Catòlic. Festa Major
1933.
Font: Fons del Centre
Catòlic.

Festa major al carrer
Xipreret l'any 1933.
Font: AL'H-AH.

cia d'això el fenomen festiu hospitalenc es va veure significativament modificat, per tal com s'hi va operar una pluralització tant en la varietat de festes com en el desenvolupament de cadascuna d'elles. Sigui com sigui, és clara, a banda de les consideracions ideològiques, la influència enriquidora de la política sobre el calendari festiu i la concepció mateixa de les festes.

Cursa de la Unió Ciclista
l'Hospitalet a la Festa
Major de 1933.
Font: AL'H-AH.

Annex al capítol «Les festes en una societat de masses»

Activitats de la festa major durant la República (1933)

Una síntesi de les activitats realitzades en el marc de la festa major de 1933, en el període republicà, és recollida a l'article signat per EL REPORTER a Llibertat (19.VIII.1933) que reproduïm.

De la nostra festa major.
Breus, notícies i comentaris

«Aquest any podem dir que la festa major de L'Hospitalet ha estat molt més lluïda que aquests últims anys passats, i no cal dir que ho hauria estat molt més si el nostre Consistori hagués estat una mica més esplèndid. Trobem que per una festa major com la de L'Hospitalet l'Ajuntament fa masses anys que consigna quantitats massa migrades, irrisòries. Així doncs ens trobem que l'esforç rau tot per part de les entitats.

Dia 15 d'agost.— Consignem en primer lloc l'espectacle pels infants organitzats pel Centre d'Esquerra dels districtes I.

Espectacles infantils d'aquesta mena que arrenquen la rialla espontània de la gent menuda, no cal dir que són dignes de tota lloança. El Centre Catòlic organitzà una sèrie de partits de bàsquet, força interessants, a més d'altres divertiments que feren passar una estona alegre a la nodrida concurrència.

A la nit a la plaça de l'Ajuntament, organitzat pel Foment de la Sardana, debutà el nostre «Esbart de Dansaires», comportant-se molt bellament i a gust del nombrós públic que hi assistí.

He de lamentar l'actitud no pas massa civil dels nostres ciutadans i la poca energia dels nostres urbans.

Felicitem de cor els directors de l'esmen-

tat Esbart, Tomàs Alicart i Josep Navarro. Al Foment no cal dir-ho.

Dia 16 d'agost.— A la nit al Centre Autonomista Republicà (Lliga Catalana) tingué lloc l'espectacle Fantasio. Ens fa l'efecte que el Centre vol modernitzar-se massa.

Dia 17 d'agost.— Ball de gala al matí al «Centre» de Lliga Catalana; a la tarda Ball a l'esmentat Centre i a l'Esquerra del districte I. Nit: Concert a ambdós llocs i ball.

Dia 18 d'agost.— Balls de tarda i nit amb el concert.

Dia 19 d'agost.— Cursa de bicicletes, neòfits i ??, volta a peu, inauguració de l'estendard del grup Choral «Joventut», ballets al Centre Catòlic, balls a les entitats de Lliga i Esquerra, etcètera.

Ens és materialment impossible fer-vos més extens; el temps i l'espai del periòdic ens ho priva. Puguem a totes les entitats que vulguin reconèixer la nostra bona voluntat i la impossibilitat de fer-ho. [...]»

La festa major, font d'inspiració poètica

L'activitat lúdica i d'esbargiment de la festa major esdevingué font d'inspiració literària per a algú lletraferit, com ara el col·laborador de Fortitud que signà amb les inicials E. C. el poema que s'hi publicà el 15.VIII.1933 aquí reproduït.

Festa major

Festa major... doll de bullici,
diada que el jovent rep amb encís.

Esclat d'amor i de desfici...
verdor de cors d'un Paradís.

Festa major... somriures i màrtirs,
desenganys i febres del vençut.
Vent d'il·lusió, vent de deliris
rialles i promeses, Joventut!...

Munió de pels amb banderoles
que criden als pobles del voltant.
Foc que encens... però recargoles
les vides que cada any et van deixant.

Festa major de danses falagueres,
de cossos ben guarnits del teu jovent.
Engendres enveges i quimeres
i aties amb excessos la gent.

Tu dones a la Ciutat cara rosada
i li pintes els llavis de vermell.
És l'afany de cada any en ta diada
que li amagues les arrugues de la pell.

Què en saps tu de les penes amagades?
Què en saps tu dels dejunis i plorars?
L'envelat sols acull les rialles
amb perfums i vestits de colors clars.

I en les llars on cada any el sacrifici
hi tanques en els dies sense plany
així que minvi a poc a poc el bullici
creixerà a poc a poc el desengany.